

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

TRẦN THỊ CHINH

**TỔ CHỨC CÁC TRÒ CHƠI HỌC TẬP
TRONG DẠY HỌC ĐỊA LÍ Ở TRƯỜNG THPT**

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

Thái Nguyên- Năm 2018

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

TRẦN THỊ CHINH

**TỔ CHỨC CÁC TRÒ CHƠI HỌC TẬP
TRONG DẠY HỌC ĐỊA LÍ Ở TRƯỜNG THPT**

Ngành: Lý luận và phương pháp dạy học Địa lí

Mã số: 8.14.01.11

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS. Nguyễn Phương Liên

Thái Nguyên - 2018

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đề tài “*Tổ chức trò chơi học tập trong dạy học Địa lí ở trường THPT*” là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các số liệu, kết quả nêu trong luận văn là trung thực và chưa từng được ai công bố trong bất cứ công trình nào khác.

Thái Nguyên, ngày 10 tháng 4 năm 2018

Tác giả luận văn

Trần Thị Chinh

Xác nhận của khoa Địa lí

Xác nhận của giáo viên hướng dẫn

PGS.TS. Nguyễn Phương Liên

LỜI CẢM ƠN

Trong quá trình học tập, nghiên cứu, khảo sát và triển khai đề tài: **“Tổ chức các trò chơi học tập trong dạy học Địa lí ở trường THPT”** tác giả đã nhận được sự động viên, khuyến khích và giúp đỡ nhiệt tình của các cấp lãnh đạo, của các thầy giáo, cô giáo, anh chị em, bạn bè đồng nghiệp và gia đình.

Với tình cảm chân thành, tác giả xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới:

- Các thầy giáo, cô giáo, Khoa Địa lí, các thầy giáo, cô giáo, cán bộ và chuyên viên các phòng chức năng của Trường Đại học Sư phạm - Đại học Thái Nguyên đã trực tiếp giảng dạy, quan tâm tạo điều kiện giúp đỡ trong suốt quá trình học tập và nghiên cứu.

- Ban giám hiệu, giáo viên các trường THPT Phổ Yên (Phổ Yên - Thái Nguyên); Trường THPT Nguyễn Huệ (Đại Từ - Thái Nguyên); Trường THPT Lương Ngọc Quyến (TP. Thái Nguyên- Thái Nguyên) đã tạo điều kiện và giúp đỡ tận tình cho tác giả qua việc khảo sát và thực hiện thực nghiệm trong quá trình thực hiện đề tài.

- Đặc biệt em xin được bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc đến PGS.TS. Nguyễn Phương Liên người trực tiếp, tận tình hướng dẫn, giúp đỡ, góp ý để em hoàn thành luận văn này.

Mặc dù cố gắng rất nhiều trong việc nghiên cứu, song do thời gian và kinh nghiệm thực tiễn của bản thân còn hạn chế, đề tài không tránh khỏi những khiếm khuyết.

Tác giả rất mong nhận được sự góp ý của các thầy (cô), các bạn đồng nghiệp và những người quan tâm đến đề tài này để luận văn được hoàn chỉnh hơn.

Xin trân trọng cảm ơn!

Thái Nguyên, tháng 4 năm 2018

Tác giả luận văn

Trần Thị Chinh

MỤC LỤC

	Trang
Trang phụ bìa.....	i
Lời cam đoan.....	ii
Lời cảm ơn.....	iii
Mục lục.....	iv
Danh mục bảng.....	v
Danh mục chữ viết tắt.....	vi
MỞ ĐẦU	1
1. Lý do chọn đề tài.....	1
2. Lịch sử nghiên cứu vấn đề	2
3. Mục tiêu nghiên cứu.....	5
4. Nhiệm vụ nghiên cứu	5
5. Quan điểm và Phương pháp nghiên cứu	5
6. Giới hạn nghiên cứu	8
7. Đóng góp của đề tài.....	8
8. Cấu trúc của đề tài	8
NỘI DUNG	9
Chương 1. CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN CỦA VIỆC TỔ CHỨC TRÒ CHƠI HỌC TẬP TRONG DẠY HỌC ĐỊA LÍ Ở TRƯỜNG THPT	9
1.1. Một số vấn đề về phương pháp và hình thức tổ chức dạy học.....	9
1.1.1. Xu hướng đổi mới phương pháp dạy học	9
1.1.2. Phương pháp dạy học	9
1.1.3. Phương pháp dạy học tích cực	10
1.1.4. Năng lực	10
1.1.5. Hình thức tổ chức dạy học	11
1.2. Sử dụng trò chơi học tập trong dạy học Địa lí THPT	12
1.2.1. Các khái niệm.....	12
1.2.2. Lí luận về trò chơi trong dạy học	14
1.2.3. Nguyên tắc sử dụng trò chơi học tập trong dạy học Địa lí THPT	15

1.2.4. Phân loại trò chơi học tập trong dạy học Địa lí THPT	16
1.2.5. Đặc trưng và hình thức tổ chức trò chơi học tập trong dạy học Địa lí THPT .	17
1.3. Đặc điểm chương trình sách giáo khoa Địa lí THPT	19
1.4. Thực trạng dạy học Địa lí ở trường THPT.....	19
1.5. Đặc điểm tâm-sinh lí và trình độ nhận thức của học sinh THPT.....	20
TIÊU KẾT CHƯƠNG I	22
Chương 2. THIẾT KẾ VÀ TỔ CHỨC CÁC TRÒ CHƠI HỌC TẬP TRONG DẠY HỌC ĐỊA LÍ THPT	23
2.1. Quy trình thiết kế và tổ chức trò chơi học tập trong dạy học Địa lí THPT .	23
2.1.1. Quy trình xây dựng bài học/chủ đề môn Địa lí.....	23
2.1.2. Quy trình thiết kế và tổ chức trò chơi học tập trong dạy học Địa lí THPT	26
2.2 Giới thiệu một số trò chơi học tập trong dạy Địa lí THPT	29
2.2.1. Trò chơi ô chữ	29
2.2.2. Trò chơi Hỏi đáp địa lí.....	30
2.2.3. Trò chơi Hiểu ý đồng đội	32
2.2.4. Trò chơi Tập làm họa sĩ	32
2.2.5. Trò chơi Tìm địa danh qua các bài hát.....	34
2.2.6. Trò chơi Đối đáp nhanh	35
2.2.7. Trò chơi Tập làm thuyết minh.....	36
2.2.8. Trò chơi Tôi là nhà thông thái.....	36
2.2.9. Trò chơi Ngôi sao may mắn.....	37
2.2.10. Trò chơi Đối mặt.....	40
2.2.11. Trò chơi Đuổi hình bắt chữ.....	45
2.2.12. Trò chơi Rung chuông vàng.....	46
2.3. Thiết kế và tổ chức một số trò chơi học tập trong dạy học Địa lí THPT.....	52
2.3.1. Thiết kế và tổ chức trò chơi học tập thông qua tình huống xuất phát/khởi động	52
2.3.2. Thiết kế và tổ chức trò chơi học tập thông qua hoạt động hình thành kiến thức mới.....	63
2.3.3. Thiết kế và tổ chức trò chơi học tập thông qua hoạt động luyện tập.....	64
2.3.4. Thiết kế và tổ chức trò chơi học tập thông qua hoạt động ôn tập.....	67
2.3.5. Thiết kế và tổ chức trò chơi thông qua các hoạt động ngoại khóa Địa lí .	71

TIÊU KẾT CHƯƠNG 2.....	71
Chương 3. THỰC NGHIỆM.....	72
3.1 Mục đích thực nghiệm.....	72
3.2. Nguyên tắc thực nghiệm	73
3.3. Cách tổ chức thực nghiệm.....	73
3.3.1. Chọn trường	74
3.3.2. Chọn lớp	
3.3.3. Chọn giáo viên	75
3.4. Tiến trình thực nghiệm.....	75
3.5. Giáo án thực nghiệm	76
3.5.1. Giáo án số 1 (Địa lí 10).....	76
3.5.2. Giáo án số 2 (Phụ lục 3).....	80
3.5.3. Giáo án số 3 (Phụ lục 3).....	80
3.6. Kết quả	80
3.6.1. Kết quả cụ thể.....	80
3.6.2. Đánh giá kết quả thực nghiệm	83
TIÊU KẾT CHƯƠNG 3.....	84
PHẦN 3. KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ.....	85
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	87

DANH MỤC CHỮ VIẾT TẮT

Chữ viết tắt	Nghĩa đầy đủ
ĐC	Đối chứng
GV	Giáo viên
HD	Hoạt động
HS	Học sinh
KTXH	Kinh tế xã hội
NL	Năng lực
PPDH	Phương pháp dạy học
PPDHTC	Phương pháp dạy học tích cực
SGK	Sách giáo khoa
THPT	Trung học phổ thông
TN	Thực nghiệm

DANH MỤC BẢNG

Bảng 3.1. Các lớp đối chứng và thực nghiệm của các trường	74
Bảng 3.2. Danh sách giáo viên tham gia dạy thực nghiệm và đối chứng	75
Bảng 3.3. Điểm kiểm tra các lớp ở các trường THPT tiến hành thực nghiệm ...	80
Bảng 3.4. Cơ cấu điểm kiểm tra các lớp ở các trường THPT tiến hành thực nghiệm.....	81
Bảng 3.5. Tổng hợp điểm kiểm tra các lớp ở các trường THPT tiến hành thực nghiệm.....	82
Hình 3.1. Biểu đồ cơ cấu điểm kiểm tra các lớp ở các trường THPT tiến hành thực nghiệm.....	82

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Nghị quyết Hội Nghị Trung ương 8 khóa XI về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo đã nêu rõ *“Tiếp tục đổi mới mạnh mẽ phương pháp dạy và học theo hướng hiện đại; phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo và vận dụng, kiến thức, kỹ năng của người học; khắc phục lối truyền thụ áp đặt một chiều, ghi nhớ máy móc. Tập trung dạy cách học, cách nghĩ, khuyến khích tự học, tạo cơ sở để người học tự cập nhật và đổi mới tri thức, kỹ năng, phát triển năng lực. Chuyển từ học chủ yếu trên lớp sang tổ chức hình thức học tập đa dạng, chú ý các hoạt động xã hội, ngoại khóa, nghiên cứu khoa học. Đẩy mạnh ứng dụng công nghệ thông tin và truyền thông trong dạy và học”*.

Nghị quyết số 29 của Hội Nghị Trung ương 8 khóa XI đã nêu mục tiêu cụ thể của giáo dục phổ thông *“Đối với giáo dục phổ thông, tập trung phát triển trí tuệ, thể chất, hình thành phẩm chất, năng lực công dân, phát hiện và bồi dưỡng năng khiếu, định hướng nghề nghiệp cho học sinh. Nâng cao chất lượng giáo dục toàn diện, chú trọng giáo dục lý tưởng, truyền thống, đạo đức, lối sống, ngoại ngữ, tin học, năng lực và kỹ năng thực hành, vận dụng kiến thức vào thực tiễn. Phát triển khả năng sáng tạo, tự học, khuyến khích học tập suốt đời”*.

Chương trình giáo dục định hướng phát triển năng lực (định hướng phát triển năng lực) nay còn gọi là dạy học định hướng kết quả đầu ra được bàn đến nhiều từ những năm 90 của thế kỷ 20 và ngày nay đã trở thành xu hướng giáo dục quốc tế. Giáo dục định hướng phát triển năng lực nhằm mục tiêu phát triển năng lực người học, đảm bảo chất lượng đầu ra của việc dạy học, thực hiện mục tiêu phát triển toàn diện các phẩm chất nhân cách, chú trọng năng lực vận dụng tri thức trong những tình huống thực tiễn nhằm chuẩn bị cho con người năng lực giải quyết các tình huống của cuộc sống và nghề nghiệp. Chương trình này nhấn mạnh vai trò của người học với tư cách chủ thể của quá trình nhận thức.

Phương pháp dạy học là cách thức hoạt động phối hợp thống nhất của người học và người dạy dưới sự chủ đạo của người học nhằm thực hiện tối ưu